

OPINIA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național, editată de FUNDATIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

LEGEA EVALUĂRII SI ACREDITĂRII ACADEMICE

- Convorbire cu prof. univ. dr.

LIVIU
MAIOR,
Ministrul
Învățământului

"Privim prea mult la vârful Turnului Eiffel și mai puțin în jurul nostru"

Între 5 și 7 mai, la Oradea s-au desfășurat lucrările unei conferințe internaționale a ministrilor și experților din domeniul Învățământului universitar cu tema: "Evaluarea și acreditarea instituțiilor de învățământ superior din țările Europei Centrale și de Est". Organizată în

colaborare cu Centrul European pentru Învățământ Superior (UNESCO), conferința a reunit miniștri din Albania, Belarus, Bulgaria, Cehia, Estonia, Federația Rusă, Letonia, Lituania, Polonia, Slovacia, Slovenia, Ucraina, Ungaria, România, precum și o seamă de experți din

Dacă, din perspectivă individuală, sănătatea este un drept fundamental și un bun de cea mai înaltă valoare, din perspectivă socială ea reprezintă una din cele mai importante resurse și principalul factor de dezvoltare. În ultimă și succintă analiză, sănătatea reprezintă expresia normalității genetice și fizio-logică a organismului, ca entitate biologică, din care derivă și normalitatea psihologică a individului, ca entitate socio-culturală. Reprezintând un bun, dat ființei umane prin naștere (în condiții de normalitate), care, prin integrare socială, devine o resursă a dezvoltării, sănătatea ne apare ca o problemă de care trebuie să se considere responsabili atât individul, cât și societatea. Cât din această responsabilitate revine individului și cât societății este o problemă ce ține, pe de o parte, de "instinctul de conservare" al fiecărui și, pe de altă parte, de modelul și nivelul cultural al societății. În anu-

SUA, Marea Britanie, Franța, Danemarca, Olanda. Ea a fost generată de proliferarea exagerată a învățământului particular în țările din această parte a Europei, dar și ca urmare a disfuncționalităților ce au apărut ca rezultat al creșterii mobilității academice, fapt ce impune stabilirea unor criterii comune de evaluare și acordare necesare recunoașterii diplomelor în acest spațiu geografic. și nu numai. De fapt, problema evaluării și acreditării academice are în vedere întreaga sferă a învățământului național - de stat și particular - ea neavând un caracter discriminatoriu.

După închiderea lucrărilor, dl. prof. univ. dr. LIVIU MAIOR, ministru învățământului ne-a declarat:

- Ce apreciere dați rezultatelor conferinței?

- Atmosfera destinsă și deschisă ce a caracterizat dialogurile purtate mă determină să o apreciez ca o reușită pe toate planurile. Modul transțant în care s-au purtat discuțiile a permis delegației noastre să-și clarifice o mare varietate de concepte care sunt vehiculate la noi cu tot mai multă insistență. Este vorba de evaluare, calitate, acordare. Prezența la lucrări și a unor membri ai comisiilor de profil din cele două Camere ale Parlamentului o consider benefică pentru că așa au putut afla direct de la sursă, modul de rezolvare și atenție care se acordă problemelor școlii în spațiu geografic înconjurător. Totodată, opinile exprimate de participanți, experiența acestora ne-au permis să ne pregătim mai bine pentru a discuta proiectul legislativ înaintat cam de multișor Parlamentului.

■ Aurel GHIMPU
(Continuare în pag. 6)

REFORMA SANITARĂ între cheltuieli și investiții

mite circumstanțe, din nefericire, mult prea frecvent întrunite, responsabilitatea este doar în parte asumată atât la nivel individual, cât și la nivel societății, sănătatea rămânând, în mare măsură, pe seama hazardului, cu timpul ea degradându-se, ca orice bun și secătind, ca orice resursă. Se ajunge astfel la o stare de criză, din interiorul căreia sănătatea - ca bun și resursă - este reconsiderată și trecută în prim-planul preocupărilor individuale și sociale, de regulă, într-un climat de spaimă și neliniște. Ca orice bun sau resursă și sănătatea este cu adevărat prejuită abia din momentul în care nu mai putem beneficia de ea.

Într-o asemenea stare de criză mai mult sau mai puțin accentuată, se găsesc țările lumii în majoritatea lor, inclusiv SUA, țara în care canticul din bugetul național destinat sănătății pare a fi cel mai ridicat (13%). Dintre trăsăturile specifice stării de criză în domeniul nu toate au

aceeași pondere, în fiecare țară prevalând una sau alta în funcție, mai cu seamă, de nivelul dezvoltării economice și socio-culturale. Astfel, dacă în SUA starea de criză are ca trăsătură dominantă decalajul dintre ritmul alert de creștere a cheltuielilor totale și ritmul lent de creștere a eficienței acestora în domeniul sănătății, în România pre-revolutionară starea de criză a avut ca trăsătură dominantă nu atât decalajul care a existat între cantumul alocat de la buget pentru sănătate - nu dintre cele mai mici (6-8%) - și eficiența scăzută a acestuia, cât exploatarea aproape irațională a sănătății, ca bun individual și resursă națională, ea având - în ultimii ani ai acestei perioade - toate elementele caracteristice unui atentat la existență (biologică și spirituală).

■ Dr. Corneliu STANCIU
(Continuare în pag. 6)

Walt Whitman:
O suflete, cutezi acum?

MIHU VULCĂNESCU
interpret al poeziei americane

pag. 2

REALISMUL POLITIC SI NOILE CONDIȚII INTERNAȚIONALE

General-major (r.) dr. CORNELIU SOARE

pag. 7

1848 - 1993 PERMANENȚE REVOLUTIONARE ROMÂNEȘTI

Cu reprezentări exacte asupra sensurilor și semnificațiilor acestui timp aniversar marcând împlinirea a 145 de ani de la ceea ce a însemnat revoluția română de la 1848, se cuvine să rememorăm momentele care i-au dat conținut și legitimitate, având reverberații profunde în conștiința poporului român.

Evenimentul însemnată fundamentală în istoria țării, revoluția română de la 1848 a reliefat în toată plenitudinea aspirațiile seculare ale poporului nostru spre dreptate socială și libertate națională, spre progres. Aceste aspirații au avut un suport adânc, obiectiv în hotărârea românilor de a lichida orânduiile feudale perimate și de a se deschătușa de dominația celor trei imperii asupratoare vecine - obiective strâns corelate -, ceea ce ilustrează gradul înalt de radicalizare, uriașă forță revoluționară, înnoitoare, pe care o reprezintă poporul, capacita-

tea sa de a-și impune voință și de a determina cursul evenimentelor istorice. Importanța acestui act revoluționar apare în toată amplearea lumină împrejurărilor istorice în care a fost înfăptuit.

După cum se știe, Principatele române (Muntenia și Moldova) se alătu atât sub suzeranitatea Imperiului Otoman, cât și sub "protectratul" Rusiei țăriste, Dobrogea era sub dominația directă a Portii, Basarabia era încorporată de Rusia, iar Transilvania și Bucovina de Imperiul habsburgic. Căutând să împiedice dezvoltarea social-economică a țărilor românești, realizarea aspirațiilor de unitate statală ale întregului popor român, dominația străină punea în pericol însăși ființa națiunii române.

Dr. Augustin DEAC
(Continuare în pag. 6)

FUNDATIA
"ROMÂNIA DE MÂINE"
SE PREZINTĂ

pag. 4

COLEGIILE

REVISTEI "OPINIA NAȚIONALĂ"

Colegiul pentru reformă și relansarea economiei naționale:

- Acad. Alexandru Bărădeanu
- Acad. Anghel Rugină
- Acad. N.N. Constantinescu
- Acad. David Davidescu
- Prof. dr. Constantin Ionete
- Prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Zamfir
- Prof. dr. Mircea Druc
- Prof. dr. Alexandru Albu
- Prof. dr. Mihai Părăluță
- Prof. dr. Gheorghe Zaman

Colegiul pentru problemele științei și învățământului:

- Acad. Ștefan Milcu
- Acad. Radu Voinea
- Acad. Ștefan Pascu
- Acad. Ion Coteanu
- Acad. Cristofor Simionescu
- Acad. Ștefan I. Ștefănescu
- Prof. dr. Liviu Maior
- Prof. dr. Grigore Brâncuș
- Prof. univ. dr. Emil Tocaci
- Prof. dr. doc. Grigore Posea
- Prof. dr. Gheorghe Secără
- Prof. dr. G-ral (rez.) Emil Mihuleac

Colegiul pentru problemele culturii și artei:

- Acad. Eugen Simion
- Radu Beligan
- Grigore Vieru
- Paul Everac
- Dinu Săraru
- Prof. dr. Ion Dodu Bălan
- Prof. dr. doc. Alexandru Piru
- Prof. dr. Victor Giuleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Tănase

Colegiul pentru ideea națională și socială în România:

- Prof. dr. Aurelian Bondrea
- Prof. dr. Mitropolit Antonie Plămădeală
- Prof. dr. Ioan Scurtu
- Adrian Păunescu

Director:
Prof. dr. AURELIAN BONDREA

SCENA

OBSEZIA SCRISULUI TEATRAL ROMÂNESC

DINU SĂRARU

Obsesia, firește, este a mea, ca să nu spun numai a mea pentru că ea mai este și obsesia scriitorului român de teatru căruia scena de scandură românească îl datorează în ultimele decenii - și lui - patima proverbială pâhă de curând și nu numai în Europa a publicului nostru recunoscut pentru solidaritatea sa unică față de faptul de cultură teatrală. Obsesia aceasta nu este însă din păcate și argumentul justificativ al atât factori de decizie improvizată în ultimii ani și așezări pe diverse scaune, inclusiv ministeriale, de pe moalele căror privesc impasibili totala lipsă de interes a scenei românești de azi față de scriitorul băstinaș, căci acesta e termenul care cuprind starea de ignorare în care acesta se află. Rarele tentative de a aduce în scenă

litera românească nu fac decât să acuze și mai evident faptul că eliminarea de pe scenă a valorilor dramaturgice naționale, dacă nu reprezintă o politică - deși eu cred că reprezintă - atunci neapărat trimite la un dispreț condamnabil.

De curând, printre un concurs de împrejurări care nu are nimic de a face cu politica culturală patronată, cum mai ziceam, din diferite jilțuri de semnături greu justificabile într-un climat de normalitate, de curând, zic, a ajuns la București un spectacol ploieștean propunând în premieră absolută o dramă scrisă postdecembrist de Dumitru Radu Popescu, cel mai important scriitor de teatru de la noi, pe care nu mă sfîesc să-l consider din perspectiva experienței mele de critic teatral și de om de teatru (- care n-a produs în domeniul altceva decât bietul Teatrul Mic și la fel de bietul Teatrul Foarte Mic-) pe care nu mă sfîesc să-l consider, zic, unul din cei mai importanți dramaturgi europeni - dacă tot vrem să intrăm în Europa - ai acestui final de veac tragic-grotesc. Drama lui DRP - inspirată de tragedia revoluției franceze este o parabolă savantă din țesătura căreia transpare "criza" morală care a declanșat propria noastră "revoluție" din decembrie, dar și criza post "revoluție". Ajunsă la București într-un moment de pauză, drama scrisă de DRP a surprins până și pe negoziile hotărâți ai marelui scriitor câștigând categoric sufragiile celor care nu au încetat să credă în teatru românesc. Surpriza a fost de proporții, a nedumerit și îngrijorat neputincioșii, a înghețat rictusul detractorilor, a dinamitat

PLASTICĂ

INTERPRET

AL

POEZIEI

AMERICANE

MIHU

VULCĂNESCU

El însuși poet, "pri poeta del poesi", cum l-a calificat Armando Nocentini, reputatul critic de artă italian, Mihu Vulcănescu s-a simțit atras ca nici un alt pictor român în ultimele decenii de universul, pe cît de tulburător, pe atât de fascinant, al poeziei. În vizuirea lui au avut pe rând rezonanțe catifelante versurile triadei românești, Eminescu-Arhez-Blaga, iar din lirica italiană, Ungaretti-Montale-Quasimodo. Desenele, în orchestra lor, sunt elocvente pentru resursele de disponibilități și empatie trecute prin filtrele culturii și al inteligenței artistice.

Ce a înțeles Mihu Vulcănescu din contactul nemijlocit cu marile valori ale picturii universale? Puterea de sugestie a liniei, necesitatea ritmului. Dovadă, duetul ferm sau aproape bănuit, iluzoriu ca pânza de păianjen, în armonizarea semnelor. De aici și convingerea nedeclarată, sesizabilitatea însă, că, de la Uccello până la Klee, de la Tiepolo până la Picasso și Dalí, dincolo de epoci, stiluri sau maniere, desenul a rămas - și va rămâne - o virtute

gloria demolatorilor, a determinat ropotele de aplauze ale spectatorului autentic.

Există o dramaturgie românească mare și s-a consacrat, dacă mai era nevoie, o simplă idee - cine a avut talent - are - cine a avut har - are - cine n-a avut decât fiere în fața valorilor, va rămâne cu fiere. Există și o hepatită a neputinței - și am impresia că fiind incurabili se și apropie finalul ei. Foarte curând vom înțelege că vidanjorii culturali de ieri, alătări, nu apărau o cauză culturală: își apărau feroce propria neputință. A mai fost o vreme când neputincioși ideologii îl înlăturau pe Blaga ca să-l pună în loc pe A. Toma. Acum a fost rândul lui Sadoveanu ca să fie demolat - numai că din fericire nu-l poate înlocui nici pe el, să zicem, Paul Goma al cărui loc, atât cât e, atât va rămâne - Sadoveanu tot Ceahlău. E și cazul lui D.R. POPESCU - nu-l poți pune în locul lui pe Asztalos - care, atât cât e, atât va fi. Talentul lui DRP a rămas intact și literatura română se va legitima categoric și cu opera lui. La Ploiești a fost făcut un început pentru care teatru și regizorul Mandric merită toată stima. Obsesia literaturii românești de teatru e o cauză nobilă și va învinge.

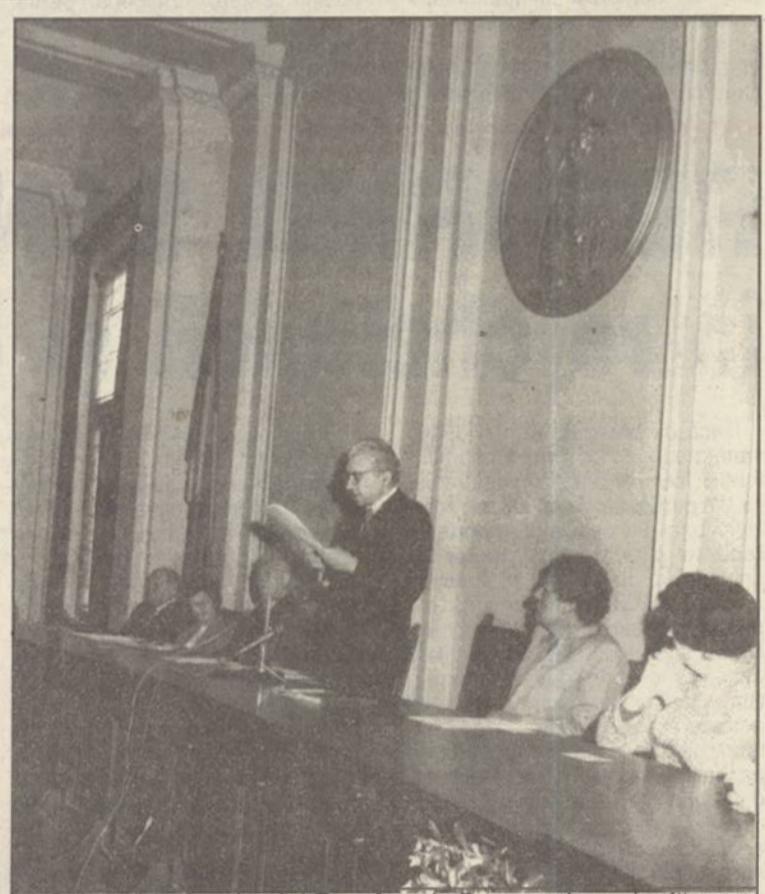
Edgar Allan Poe: Corbul

matinale, simțind respirația vieții în murmurul ierbii; Emily Dickinson trăiește sub un cer de opal bucuri virgiliene sau nostalgie nelămurite; Stephen Crane, în amurgul veacului trecut, simula jubilații bântuit de himere. Noile glasuri din secolul nostru au însemnat pentru poezia americană afirmarea plenară, o adevărată renăștere a lirismului eliberat de convenții romantice și constrângeri formale clasicizante. Ezra Pound, T.S. Eliot, Edgar Lee Masters, Carl Sandburg, Robert Frost, E.E. Cummings s-au impus ca vocu cu amplitudini și nuanțe distințe, embleme etern fosforescente în poezia lumii. Energetismul, comunicarea directă a emoției cotidiene, ironia, sarcasmul, contemplația activă sunt numai câteva din notele care o particularizează.

Mihu Vulcănescu deslușește glasuri neliniștite, vede și ascultă murmurul preerilor, simte firul de iarbă săgețând aerul, șoptind poate, ca și noi, versurile lui Melville:

For me, to grapple from
Art's deep
One dripping trophy!

(Comentariul pe marginea expoziției - care a fost găzduită de Biblioteca Americană din București - aparține lui Liviu Călin)

Sub egida Academiei Române, la București s-a desfășurat coloziul: Istoria relațiilor franco-române din secolul al XVIII-lea și pînă în zilele noastre. La organizarea acestei manifestări au participat și Centre National de la Recherche Scientifique (C.N.R.S.) și alte instituții științifice din România și Franța.

QUO VADIS REFORMA ? STRATEGIA PRIVATIZĂRII

Dr.Gheorghe ZAMAN

Evaluarea strategiei privatizării presupune aprecierea modului favorabil sau nefavorabil în care evoluează transferul proprietății de stat către sectorul privat, pe orizonturi diferite de timp, dezvoltarea corelației dintre rezultatele pozitive sau negative, observabile și măsurabile, precum și factorii strategici cu acțiune directă sau mediată, decisivă pentru viabilitatea și relansarea sistemului economic.

Demersul practic al evaluării strategiei privatizării trebuie să conducă la răspunsuri clare și fundamentate privind: gradul de adevarare a obiectivelor, programelor și politicilor de privatizare; măsura în care rezultatele economico-sociale concrete obținute până în prezent, ca și cele prezumabile confirmă sau resping structura teoretico-metodologică pe care se sprijină privatizarea.

După opinia noastră, evaluarea strategiei de privatizare trebuie să-și concentreze atenția nu atât pe aşa-numitele "traiectorii optime" - deziderate mai mult ideatice - cât mai ales pe acele modalități care permit o adevarare, reconsiderare și repleiere corespunzătoare pentru fiecare problemă ce confruntă privatizarea sau care poate să apară pe parcursul acesteia.

După cum este cunoscut, strategia se ocupă cu selectarea scopurilor și obiectivelor, într-un cadru prioritar coherent. Mulți specialiști socotesc că este mai ușor să atingi un scop decât să-l evaluatezi. Constatarea se explică, în parte, printr-un fel de propensiune, rezultată din rutina profesională, pentru soluționarea problemelor, comparativ cu implicarea în structura, conexarea, sistematizarea, alcătuirea lăuntrică și poziționarea acestora. O altă explicație rezidă și în tendința de a confunda "valorile" - reprezentări fundamentale ale personalității umane - cu "obiectivele", care nu sunt decât intenții, proiecte, care adaugă acțiunii umane coerentă și finalitate micro sau macrosocială.

Strategia privatizării reprezintă setul de obiective, politici și programe care, în ansamblul lor, statuizează scopul privatizării, precum și modalitățile de realizare a acestuia. Ea este rezultantă opțională a factorului politic decizional și, ca atare, nu poate constitui pentru activitatea de cercetare decât un domeniu de analiză științifică, în scopul desprinderii unor posibile variante strategice, pe seama evaluării ex-ante și ex-post a acestora din punctul de vedere al imperativelor și efectelor social-economice.

Pornind de la unul din principiile fundamentale ale științei, care postulează că niciodată o teorie nu poate fi demonstrată și adevărată în mod absolut, este necesară o marjă de rezervă față de fiecare plan sau program de reformă economică, bazat, fără îndoială, pe un anume eșafodaj teoretic. În cadrul acestui principiu, o teorie poate fi însă declarată absolut falsă în situația în care eșuează în momentul sau pe parcursul testării sale practice. De aici, concluzia că este

imposibil să demonstrezi în manieră definitivă că o strategie a privatizării, să spunem oricără de elegant și ireproșabil ar fi construită din punct de vedere logic, ar fi optimă sau ar prezenta garanții plenare de funcționalitate.

Principalele criterii și cerințe la care evaluarea strategiei privatizării trebuie să răspundă sunt, după părerea noastră, următoarele: compatibilitate, consonanță și rezultativitate (eficiență).

1. Criteriul compatibilității interne, în procesul de privatizare, impune necesitatea înțăturării unor elemente, mijloace sau factori care, subordonă unor obiective sau politici, ar putea să se excludă reciproc sau argănează contradicții și conflicte economico-sociale cu grave consecințe. Compatibilitatea presupune consistența și armonizarea obiectivelor privatizării cu mijloacele, programele și pârghile utilizate. Din păcate, nu se poate dovedi, de la bun început, o situație clară de incompatibilitate, în cadrul unei strategii de privatizare, care comportă multe soluții de compromis între grupuri de putere opuse.

Depistarea în timp util a incompatibilității sau inconsistenței strategiei de privatizare în general este legată de următoarele situații:

- a) apariția, perpetuarea și amplificarea unor greutăți de coordonare și înfăptuire a programelor de privatizare, în pofida schimbării repetitive de personal sau manageri; practic, nu poate fi vorba de incompetența cadrelor de conducere, ci de inconsistența strategiei;
- b) succesul sau rezultatele favorabile înregistrate într-un domeniu mai mult sau mai puțin îngust al privatizării (la niveluri micro, mezo și macroeconomic) semnifică sau pot fi susceptibile de a fi interpretate ca factori distructivi, de eșec și perturbare pentru alte domenii mai largi ale economiei sau societății;
- c) incapacitatea de a soluționa problemele privatizării la diferite eșaloane inferioare și împingerea soluționării acestora în paliere politice superioare.

2) Consonanța strategiei privatizării cu celelalte elemente ale reformei economice în România, în perioada de tranziție (prețuri, piață forței de muncă, protecția socială, restrukturarea economiei etc.), reprezintă, de asemenea, un alt criteriu sau test de verificare a strategiei privatizării. Caracterul dual al relației dintre privatizare și mediul economico-social al acesteia presupune două aspecte de opțiune strategică și două metode diferite de evaluare a strategiei privatizării.

Un prim set de probleme vizează opțiuni asigurătoare de compatibilitate pentru fiecare componentă internă din spectrul larg al privatizării cu diferite elemente din sfera sistemului exterior, iar cel de-al doilea set vizează o constanță relativă, cu valențe funcționale, între sistemul de ansamblu al privatizării, considerat autonom, și mediul exterior. În acest cadrul, o importanță majoră au microanalizele condițiilor

economice și sociale, în continuă schimbare, factorii externi care ar putea amenința, potențial sau real, reușita privatizării. De regulă, factorii responsabili cu privatizarea, fiind ocupati cu problemele curente sau de mai mică importanță ale acesteia, constată factorii de impact și amenințare de natură externă numai după ce aceștia provoacă sau au provocat pagube sau neajunsuri economico-sociale de proporții considerabile. De aici rezultă și necesitatea că operaționalizarea actelor normative ale privatizării, prin structuri de conducere și coordonare, divizionare, diversificate și adecvate să fie conjugată cu un sistem intern de revizuire și control care să stimuleze o scrutare aprofundată a semnalelor primite de la cadrul extern. A formula și judeca strategia privatizării numai prin prisma unor interese locale, microeconomice înguste, fără a lăua în seamă efectele sale macroeconomice și sociale propagate în timp și spațiu, reprezentă un demers defectuos din start.

3. Al treilea test de evaluare a strategiei privatizării se referă la avantaje, rezultativitate și eficiență economico-socială. Problema

eficienței economice a transferului de proprietate necesită discernământ în ceea ce privește demontarea monopolului proprietății de stat în condițiile menținerii economiilor dimensionale, specifice unui anumit grad de concentrare și centralizare economice. Sacrificarea dimensiunilor optime tehnico-economice ale unităților în favoarea unei privatizări atomizante, pulverizante reprezentă, practic, o renunțare de natură administrativă la cerințele economiei de piață. În plus trebuie avut în vedere că înlocuirea monopolului de stat asupra proprietății cu monopolul privat duce la întărirea și mai pregnantă a dictatului producătorului asupra consumatorului, semnalele pieței rezultate din confruntarea cererii și ofertei fiind profund deformate.

Privatizarea, ca element-cheie al reformei, presupune realizarea unor raporturi sinergice, reciproc potențatoare și complementare între trei procese paralele: transferul proprietății de stat în sectorul public; crearea prin forță și resurse proprii a noi întreprinderi private; funcționarea la parametri performanți a sectorului proprietății de stat în proces de scădere relativă, dar nu de dispariție.

lărgirea continuă a pieței interne și externe pentru produsele românești etc.

O problemă aparte rămâne lupta contra inflației și stăpânirea acestui flagel economic, distrugător pentru orice economie. Fără îndoială, în această privință, o dată cu repunerea în corelație a salariilor cu productivitatea muncii trebuie să se urmărească permanent corelația între prețuri și salarii, între cerere și ofertă.

Se pare că puterea de cumpărare a populației a scăzut aşa de mult încât piața internă începe să se restrângă într-un ritm care dă de gândit. Acest fenomen, în curs de continuare, poate fi înțeles mai bine dacă se ține seama că, în linii mari, prețurile bunurilor de consum s-au aliniat la cele internaționale, dar salariul mediu pe economie reprezintă numai 60-70 dolari lunare, fiind, practic, la nivelul țărilor slab dezvoltate, deși avem o forță de muncă înalt calificată. Ca urmare, este necesar să se examineze cu deosebită atenție și cu înțelegere problemele indexării-compensării salariilor și, în general, ale veniturilor populației. Evident, în această privință, se impune corelarea strânsă a creșterii salariilor cu sporirea productivității muncii, însă o restrângere prea mare a creșterii salariilor poate frâna, credem, nu numai un nivel de trai decent, garantat de Constituția noastră, ci și relansarea producției, datorită îngustării pieței de desfacere internă.

În fine, în legătură cu problemele compensării-indexării salariilor și a veniturilor populației se înțelege că, într-o perioadă de inflație galopantă și de încercare a reechilibrării economiei, ele nu pot acoperi 100% influențele creșterii prețurilor. În fond, compensarea-indexarea se fac pentru a se realiza stabilizarea echilibrelor economice, astfel ca veniturile populației să se pună de acord cu producția, respectiv pentru a acest efort de stabilizare să fie făcut suportabil, adică efortul să fie distribuit de o manieră mai acceptabilă în masa populației.

Îată de ce sistemul de indexare se impune, în opinia noastră, să fie îmbunătățit, renunțându-se la dezbateri nesfârșite, practic în fiecare lună, în cadrul parteneriatului: patronat, sindicate, guvern, precum și la tot felul de programe ale creșterii prețurilor, pe care practica le-a infirmat. În această privință, ar fi, poate, necesar să se aplique experiența pozitivă pe plan internațional obținută pe baza sistemului de indexare elastică, prin care partenerii negociază, în cadrul unor acorduri pe 6-12 luni sau pe perioade mai mari, doi parametri: minimul ratei inflației cumulate ce dă dreptul la indexare (5%, 10% etc., care se poate realiza în 1, 2, 3 etc. luni) și nivelul acceptabil al erodării salariilor, respectiv partea din inflație care nu se compensează prin indexare. De pildă, pentru anul 1993, acest nivel ar putea fi negociat la cca. 5%. Pe această bază, în funcție de evoluția inflației (creșterea prețurilor de consum), gradul de compensare se determină automat cu ajutorul unui tabel matricial, menținându-se tot timpul grădul de erodare negociat al salariilor.

INDEXAREA, INFLAȚIA ȘI PIAȚA INTERNĂ

Dr.Iosif BATI

Odată cu ridicarea subvențiilor, în mod firesc, fiecare dintre noi își pune întrebarea: ce se va întâmpla cu nivelul de trai? Declarațiile guvernamentale încercă să fie liniștită: se va acoperi în proporție de 100% creșterea prețurilor de consum la produsele și serviciile la care se elimină subvențiile și se indexează salariile și pensiile, în funcție de creșterea prognozată a prețurilor și tarifelor la produsele și serviciile nesubvenționate în perioada mai-iunie 1993 într-o anumită proporție (cca. 50-60%). În aceste condiții, procentul mediu de compensare-indexare este de cca. 30%, la care corespunde o creștere a salariului mediu net de cca. 10400 lei.

În condițiile de compensare-indexare arătate, salariul mediu net în luna mai 1993 este de cca. 13 ori mai mare față de octombrie 1990, iar indicele de prețuri - de 27 ori mai mare față de aceeași perioadă, ceea ce înseamnă că salariul real reprezintă numai cca. 48,2% față de octombrie 1990.

De ce s-a ajuns aici? Răspunsul este clar: proasta conducere a procesului de reformă în perioada ianuarie 1990 - octombrie 1990, aplicarea greșită a unor pârghii economice și financiare, distrugerea unor structuri economice și sociale fără a le înlocui cu altele, mai viabile și mai eficiente, slaba implicare a principalului proprietar

ÎN DEZBATERE, PROIECTUL LEGII ÎNVĂȚĂMÂNTULUI CORPUL DIDACTIC, ELITĂ A NAȚIUNII

Prevederea din primul articol al proiectului de lege cum că "în România învățământul constituie prioritate națională", se cuvine să aibă nu doar o valoare simbolică, ci mai cu seamă una practică. Iar aceasta nu poate fi altă decât participarea întregii societăți, în frunte cu corpul didactic, pregătit și afirmat ca o veritabilă elită morală a națiunii, la susținerea și perfecționarea unui sistem de învățământ în acord cu aspirațiile fundamentale ale poporului român, cu sensul istoric al dezvoltării sale și cu cele mai înalte exigențe educaționale, afirmate pe plan mondial. Desigur, raportul dintre național și universal nu este ușor de fixat, nici aici, în domeniul educației, și nici în domeniile conexe, artistice mai cu seamă. Numai că noi, români, beneficiem și aici de un precedent, de o reușită remarcabilă. Este vorba despre proiectul pe care renumitul pedagog român Onisifor Ghibu l-a conceput cu circa cinci decenii în urmă, cu privire la organizarea unui Institut de Pedagogie și Educația Națională, căruia i-a precizat, din perspectivă europeană, statutul, scopurile, principiile călăuzitoare, precum și noțiunea, idealul, forțele, factorii și vetrile educației. Aici este fundamentată ideea implicării întregii societăți în procesul educației sau, în expresiile atât de pregnant folosite de autor, "educația privată ca funcțunea organică fundamentală a națiunii". Idealul educației astfel concepute este formulat drept "o națiune românească, creștină, sănătoasă, puternică, luminată, morală, nobilă, harnică, bogată, respectată și temută, în cadrul căreia indivizi să-și poată afirma că mai liber și spontan calitățile lor creative, într-o disciplină superioară și, care, grăție acestor calități, să se poată încadra în chip cât mai natural în latinitate și umanitate". Să recunoaștem că nu numai până la Onisifor Ghibu, dar și până astăzi, nimeni n-a formulat mai cuprinzător, mai exact și într-o viziune atât de modernă idealul educației pe pământul României.

Dar nu numai în definiția lui, proiectul Institut de Pedagogie și Educația Națională definește o neșirbită întăiere, ci și ca vizuire de ansamblu, ca structură a unor conținuturi complementare și subordonate drepturilor naturale ale individului, dar și ale națiunii ca cel mai propice cadru de existență și de manifestare superioară a indivizilor. Din această perspectivă, pe lângă idealul educației, sunt definite forțele educației, precum și vetrile educației, acestea din urmă constituind din familie, biserică, școală, satul și orașul, societatea, statul, națiunea, istoria. Iar în cuprinsul celor 16 secțiuni componente se remarcă nu numai Secția pentru studiul poporului român în raport cu educația lui, Secția pentru studiul idealului educației românești și a metodelor ei, Secția pentru educație feminină, Secția de educație fizică, ci și Secția pentru educația minorităților etnice din România, Secția pentru problema țiganilor din România, Secția pentru studiul educației la popoarele vecine și la alte popoare străine. După cum bine se observă, vizuirea educatorului român are un caracter modern, deschis, tolerant. Întregul proiect se alcătuiește astfel drept o pledoarie în favoarea misiunii istorice a educației,

a necesității de a fi implicate în această operă națională toate instituțiile statului, toate disciplinele științifice, toți creatorii de valori din societate. Aproape că nu există componentă a educației care să nu-și găsească reprezentarea proporțională în această monumentală construcție de idei pedagogice, de la lucrările privitoare la educația națională, adunate în ceea ce ar urma să fie vasta Monumenta Paedagogica Romaniae, până la acțiunea de Reformă a învățământului.

Reanalizarea acestui model astăzi, după o jumătate de secol de la apariția lui, ar oferi un remarcabil sistem de referință pentru mai buna definire a conceptelor cu care se operează în educația din România. Dar, totodată, de aici ar putea fi extrase și sugestii pentru soluționarea nenumăratelor probleme cu care se confruntă azi școala românească și cărora proiectul Legii învățământului caută să le găsească soluții, sprinindu-se mai mult pe modele străine decât pe tradiția educației românești. Așa se explică faptul că proiectul Legii învățământului este în bună parte deficitar tocmai la capitolul formării și perfecționării personalului didactic. Adică exact în domeniul pregătirii factorilor care să pună în aplicare preconizata reformă școlară. Un exemplu este și caracterul neomogen și disparat al modului cum sunt pregătite la noi cadrele didactice. La ora actuală, învățătorii noștri sunt absolvenți ai liceelor pedagogice (de 4 ani, de 6 ani, iar, mai recent, de 5 ani), ai școlilor postliceale de 2 ani și, uneori, chiar ai învățământului superior. Profesorii sunt absolvenți de universități, dar și de institute pedagogice de 3 ani, de 2 ani, ca să nu mai amintim diferențele frapante de pregătire dintre cei ce au absolvit, în urmă cu câteva decenii, cursurile de zi sau cei de la fără frecvență. Iar

actualul proiect de lege accentuează această diversitate, între altele și prin prevederea ca învățătorii să fie pregătiți atât prin colegiile cu profil pedagogic (art. 70), cât și prin școlile normale (art. 33). Dardacă absolvirea școlii normale, echivalentă cu liceul pedagogic, conferă același drept ca și absolvirea colegiului, de nivel universitar, cine, sub presiunea atâtorei vicisitudini economico-sociale, va mai opta pentru acesta din urmă? Aceeași lipsă de unitate, frizând incoerență, poate fi întâlnită și în domeniul perfecționării personalului didactic, proces care, deși reclamă, prin însemnatatea lui, apartenența la o strategie educațională de nivel național, este subordonat, în unele dintre componente sale, inclusiv caselor corpului didactic din fiecare județ.

Tocmai asemenea elemente disparate, eterogene și incoerente din pregătirea și perfecționarea personalului didactic ar putea fi evitate prin înființarea aceluia Institut de Pedagogie și Educația Națională, conceput de către Onisifor Ghibu ca un nucleu de promovare sistematică și unitară a valorii în învățământ și ca factor al unei politici școlare cu adevărat naționale. El ar putea prelua asupra sa inclusiv atribuțile ce-i revină în România, acum peste un secol, Școlii Normale Superioare, transformată ulterior în Seminarul Pedagogic Universitar și mai apoi în Academia Pedagogică, tocmai în scopul de a se oferi un cadru unitar procesului complex de pregătire și de perfecționare profesională a corpului didactic. Pentru că, așa cum aminteam recent ("OPINIA NAȚIONALĂ" nr. 4), autonomia locală este contra-productivă în învățământ, mai cu seamă în sectorul pregătirii și consacrării corpului didactic ca o elită morală a națiunii.

■ Mihai IORDĂNESCU

Ezra Pound:
Acesta chipuri în multime,
Petale pe o ramură neagră, umedă...

Carl Sandberg:
Străzi prea bătrâne

FUNDATIA "ROMÂNIA DE MÂINE" SE PREZINTĂ

Sub redacția prof. dr. AURELIAN BONDREA, președintele Fundației, va apărea în curând o lucrare de sinteză prezentând structura și organizarea Fundației "ROMÂNIA DE MÂINE", ca instituție social-umanistă de învățământ, știință și cultură, creată pe baza Legii nr. 21 din 1924, în vigoare și astăzi.

Lucrarea furnizează celor interesați informații privind istoricul, caracterul, organizarea și structura activităților Fundației, desfășurarea lor actuală ca și perspectivele sale ca instituție non-profit, autonomă, neguvernamentală și fără scopuri politice.

Este de reținut că prin structura și funcțiile lor, instituțiile Fundației "România de Mâine" și, în primul rând, Universitatea "Spiru Haret" se deosebesc atât de instituțiile de învățământ de stat, cât și de cele de învățământ particular. Unitățile Fundației - amplasate în București, Cluj-Napoca, Brașov, Craiova, Câmpulung-Muscel, Iași, Râmnicu-Vâlcea, Blaj, Vălenii de Munte, Bacău - sunt instituții de învățământ non-profit, în care veniturile, atât din taxele studenților, cât și cele provenite din alte activități (editură, tipografie, centrul de calcul, cercetare științifică pe bază de contracte), din donații și cotizații, sponsorizări ale unor persoane juridice și fizice din țară și străinătate, sunt investite pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale didactice și de cercetare științifică, precum și pentru construirea Complexului universitar. În cadrul Fundației învață în prezent peste 10 000 de studenți, o parte dintre ei primind burse.

Planurile de învățământ ale facultăților și colegiilor, programele analitice ale disciplinelor sunt întocmite în concordanță cu finalitățile imediate, precum și din perspectivele dezvoltării învățământului și cercetării științifice în societatea de mâine, pornind de la ideile fundamentale ale vestitului reformator al învățământului românesc, Spiru Haret. Conexate lumii moderne, aceste planuri și programe deschid viitorilor absolvenți orizonturi largi spre profesiile alese, spre cercetarea științifică și creație. În totalitatea sa, învățământul din cadrul Fundației răspunde unei necesități naționale, asigurând modernitate, mobilitate și eficiență socială. Universitatea "Spiru Haret", împreună cu altele din România, este membră a Alianței Universitare pentru Democrație care grupează 56 de universități din lume.

Fundația "România de Mâine" dispune, de asemenea, și de o Editură care publică lucrări în sprijinul desfășurării procesului de învățământ, culegeri de texte, cursuri universitare, monografii din diverse domenii ale științei. Printre cărțile ce urmează să apară se află: Sociologia culturii, Istoria și sociologia religiilor, Istoria românilor, Istoria filosofiei românești, Istoria dreptului românesc etc. În programul de cercetare cu caracter multidisciplinar este prevăzută elaborarea unor tratate în domenii fundamentale ale științei, culturii și învățământului.

Fundația "România de Mâine" editează revista proprie "Opinia Națională".

În vederea asigurării unui cadru material și ambiental optim, Fundația "România de Mâine" se ocupă de construirea unui Complex universitar de nivel internațional, amplasat pe platoul Palatului Sporturilor și Culturii din București.

Membrii Fundației "România de Mâine", păstrând convingerea nestrămutată în puterea de creație a poporului, își exprimă nădejdea că toți români, indiferent unde se află ei acum, și fără deosebire de motivele care i-au purtat în lume - sunt în stare, în momente de cumpăna ale istoriei, să se unească, într-o solidaritate izvorâtă din conștiința intereselor naționale și locul spiritualității române în lume, pentru a contribui la înălțarea României de mâine.

Odată cu pregătirea pentru tipar a lucrării de sinteză și informare FUNDATIA "ROMÂNIA DE MÂINE" - organizare, structură, scopuri -, revista "Opinia Națională" va publica, într-un număr viitor, un documentar cuprinzător.

CUM VĂD STUDENȚII REFORMA ECONOMICĂ

Laboratorul tranzitiei

Prof. univ. dr. C. Moisuc: Tranzitia de la perioada economiei planificate centralizate la economia de piata ridică foarte multe probleme, în primul rînd specialiștilor. De ce? Pentru că tranzitia nu este o simplă experiență chimică, de laborator. Economia națională însăși este un uriaș laborator în care experimentul este extrem de costisitor. Deci, ce soluții există pentru ca tranzitia să fie cât mai puțin dureroasă? Care sunt zonile de profunzime în care se pătrunde, în ce ritm, "de soc" sau gradual? Cât vor dura tranzitia și reforma economică? Ce consecințe negative și pozitive are liberalizarea prețurilor? Cum se va produce acumularea de capital? Care sunt sănsele privatizării? Cum să se realizeze o protecție socială eficientă?

Gabriel Zamfir, anul I: Înainte de a vorbi despre tranzitie și economie de piata, oamenii ar trebui, cred, să fie lămuriti ce înseamnă tranzitie și economia de piata și de ce sistemul comunist nu a fost viabil. Li s-a spus, în mare, că a fost un sistem dirijist. Dar este datoria celor care se ocupă de marketing, a sociologilor și psihologilor să realizeze un program de informare a oamenilor, mai ales a acelor categorii sociale ale societății care nu au și o pregătire economică sau teoretică; să i se explice omului pe înțelesele ce este prețul, nu în niște formule abstrakte din care să nu înțeleagă nimic; inclusiv omului de la sate, căruia să i se aducă aminte că pământul este al lui, este un drept al lui și să hotărască singur cum să-l lucreze.

Prof. univ. dr. C. Moisuc: Problema informării oamenilor este un lucru foarte important. Dacă vă amintiți, când a căzut guvernul Roman, fostul premier a recunoscut că nu a fost destul de transparent și de explicit în raporturile cu masa mare a populației, pentru a-i lămuri și atrage la procesul reformei, nu a existat o comunicare clară pentru ca ei să știe ce îi așteaptă. Nici în prezent această lacună nu este complet înălțată. Populația este un partener și nu un obiect al tranzitiei.

Gabriel Zamfir: În ceea ce privește ritmul reformei. Există sectoare în economia românească în care ritmul reformei ar trebui să fie alert. Mă gândesc la servicii, turism, comerț - sectoare ale economiei care pot atinge o competitivitate internațională avansată și sprijini protecția socială. Resursele valutare rezultate ar putea fi orientate spre alte ramuri - metalurgia, siderurgia, de care România are nevoie și nu trebuie să le demolăm peste noapte.

Diana Constantin, anul II: În servicii avem o bază materială, dar la un nivel tehnic scăzut. De aceea,

La sfârșitul lunii aprilie a. c., redacția revistei a inițiat o discuție cu studenți ai Facultății de Marketing și comerț exterior a Universității "Spiru Haret". Tema propusă - problemele complexe ale reformei economice și ale perioadei de tranzitie. Deși în discuție, inevitabil, au fost atinse și aspecte ale reformei celorlalte sectoare ale vieții social-politice, științifice și culturale, spațiul restrâns nu ne permite să le înserăm pe larg în pagina de față. **Moderatorul discuției: Prof. univ. dr. Constantin Moisuc, decanul facultății.**

avem nevoie de capital străin. Or, dacă la noi în țară este încă instabilitate economică și politică este descul de greu să atragem capital străin. În plus, în industrie a fost tendința de a se construi fabrici mult mai mari decât capacitatea internă de absorție și de aceea avem nevoie de piata externă. În prezent, lucrează la 1/3 sau 1/5 din capacitate ca urmare a căderii unor piețe externe. În cooperare cu capitalul străin, aici s-ar putea rezolva ceva.

Prof. univ. dr. C. Moisuc: În legătură cu atragerea capitalului străin, de asemenea, sunt opinii variate: unele susțin apelarea la credite externe, altele implicarea directă a investițiilor externe. Care ar fi calea de acțiune?

Diana Constantin: De preferat sunt investițiile directe.

Gabriel Zamfir: Părerea mea este că aceste investiții ar trebui să fie numai materiale și tehnologice, dar și umane, în domeniul pregătirii specialiștilor români în problemele managementului și marketingului.

Cecilia Elena Văduva, anul II: Dar trebuie să discutăm și ramurile în care să atragem capitalul străin. Este bine că firme ca Pepsi Cola și Coca Cola au investit în România, dar avem nevoie mai ales de firme care să ne ajute la propulsarea, la dezvoltarea economiei de piata la noi. De aceea, ar fi de dorit să vină niște firme prioritar în sectoare industriale, în agricultură care să ajute pe linia fiabilității, calității, a competitivității, sporirii fondului de marfă și a ofertei, care ar corecta prețurile în direcția stabilității lor. În domeniul bancar ofertele sunt

relativ modeste. Or, acolo unde capitalul străin vine cu utilaje, tehnologie, manageri se poate scoate o întreprindere din starea de prefaliment. Deci, și eu optez pentru investiții și nu pentru credite.

Capitalul străin și efortul propriu

Carmen Florescu, anul II: Reforma economică presupune privatizare. Trecerea de la proprietatea de stat la proprietatea particulară este un obiectiv esențial al reformei. În situația noastră actuală ar trebui să se ajungă la o proporție de circa 60% a proprietății particulare. În agricultură proporția este acceptabilă, însă, țărani nu au mijloace tehnice și nici măcar bănești pentru a și le procura. Ar trebui să li se acorde credite ieftine.

Prof. univ. dr. C. Moisuc: În industrie, pentru privatizare, ne lipsește capitalul. Populația a ieșit din regimul trecut săracită. S-a construit o industrie bună - în chimie, confecții, prelucrarea lemnului, construcții de mașini și. a. dar, din păcate, în ultimii 10 ani a existat o izolare, nu se mai adusesese tehnologie nouă, licențe. Chiar așa fiind situația, trebuie să evităm excesele de orice gen: nici "numai din străinătate", nici "numai din țară". Oricum, să nu uităm că avem un valoros potențial de cercetare științifică, oameni foarte talentați. De asemenea, să nu uităm că terenul agricol la noi este de bună calitate, iar în ce privește suprafața arabilă pe locuitor ocupă locul II în Europa, după Spania.

Mihaela Moise, anul I: Fărâmătarea excesivă a pământului la noi în țară nu cred că are rezultate benefice, având în vedere că pe lângă lipsa mijloacelor tehnice și bănești, oamenii își înstrăinează pământul. La mine în comună jumătate dintre cei ce au primit pământ îl-au vândut persoanelor particulare, firmelor. Mai precis, nu țărani își vând pământ, ci moștenitorii care locuiesc la oraș. Lipsa de unelte de lucru poate fi o cauză a atitudinii față de proprietate și a unora și a altora. Părerea mea e că statul ar fi trebuit să se implice mai mult în această problemă, poate în a sprijini realizarea unor asociații private, cu condiția de a fi și productive.

Gabriel Zamfir: Poate că și unelele ar fi trebuit să se dea pe un credit de 5-10 ani, cu chirie țăraniilor, iar aceștia să poată lucră pământul.

Petronela Popa, anul I: Dar unii țărani nu vor să lucreze în asociație. Nici bunicii mei nu au vrut, zicând "ce-i ieși o ieși". Dar eu cred că agricultura trebuie să se facă științific, cu îngrijămintă chimice, pe suprafețe mari. Fermierii din America nu cultivă câte 10 m. de cartofi, 10 m. altă legumă. În altă ordine de idei, eu zic că nu ar trebui să contăm pe faptul că totul se rezolvă cu capital străin. Să fie însă sprijinită ramurile care continuă să meargă bine; de exemplu, cooperativa meșteșugărești, care au ajuns să finanțeze mari unități industriale. Deci, este un capital material autohton, nu străin, dar care trebuie pus în valoare cu ajutorul capitalului tehnologic străin.

Bogdan Barbălată, anul II: Rețehnologizarea trebuie făcută și cu capital străin. E adevărat că și pe plan național se poate rezolva, dar tehnologia este foarte scumpă. Numai prin investiții externe, prin credite, ajutoare nu se poate retehnologiza o întreprindere mare. În prezent avem foarte multe utilaje energofage. În domeniul agriculturii, pentru proprietate ne trebuie legi foarte bune; oamenii de la state trebuie convinsi să se asocieze; guvernul să ajute aceste asociații prin credite mai ieftine. Noi avem nevoie nu numai de utilaje, ci și de sămânță și rase de animale, de agrotehnologii care necesită bani, cercetare și suprafețe agricole optime.

Mihaela Moise: La noi nu se găsește sămânță?

Bogdan Barbălată: Nu, pentru că cercetarea agricolă a scăzut; pentru animale sunt necesare nutrețuri.

Prof. univ. dr. C. Moisuc: Asociațiile

sunt o soluție acum când lipsesc capitalurile, utilajele agricole. Dar, ce ar trebui să facem ca în asociațiile proprietarilor să se mențin sentimentul de proprietar? Arendarea pământului nu presupune un contract între proprietar și cel ce ia pământ în arendă, de regulă un inginer agronom? Proprietarul trebuie să vegheze la respectarea condițiilor contracuale, și exercita prerogativele de proprietar. De asemenea, nu se poate face agricultură fără credite, fără subvenții. Nicăieri în lume nu se face altfel agricultură. Statul trebuie să-i încurajeze pe agricultori prin măsuri protecționiste, și nu să ia decizii care îi descurajează. În timp ce magaziile țăraniilor găsesc de grâne, statul a importat grâu cu prețuri mult peste prețul oferit țăraniilor.

Red.: Prof. univ. dr. C. Moisuc: În întreprinderi mari sunt mari greutăți în privatizare, aceasta cu atât mai mult cu căt unele ramuri nu se pot privatiza - transporturile, energia electrică, telecomunicațiile. Dar, și acestea trebuie să se integreze cerințelor economiei de piață, de concurență.

de concepție, de cercetare științifică, de fabricație, care asigură succesul în lupta de concurență.

Gabriel Zamfir: Statul trebuie să fie mai sever, mai puțin indulgent pentru ca producția să devină competitivă. De asemenea, el trebuie să stopeze corupția.

Prof. univ. dr. C. Moisuc: În întreprinderi mari sunt mari greutăți în privatizare, aceasta cu atât mai mult cu căt unele ramuri nu se pot privatiza - transporturile, energia electrică, telecomunicațiile. Dar, și acestea trebuie să se integreze cerințelor economiei de piață, de concurență.

Ignoranța, greșelile nasc nostalgii

Mariana Suciu, anul II: Reforma economică nu este un proces în sine, independent de reforma învățământului, educației, activității de cunoaștere în genere. În genere se poate afirma că avem o școală foarte bună. Dar, din păcate, la unii există dezinteresul periculos față de studiu, față de cultură.

Prof. univ. dr. C. Moisuc: Deci, este vorba de un proces de formare nu numai de manageri, nu numai a unei clase economice, ci și a clasei politice. Acesta este rolul nostru, al societății civile să formă aceste categorii de manageri economici și politici.

Red.: Prof. univ. dr. C. Moisuc: A fost util că s-a accentuat asupra importanței de a se explica oamenilor însemnatatea reformei. Cum am putea să-i convingem că nu există cale de întoarcere în ceea ce privește mersul reformei, aplicarea ei?

Gabriel Zamfir: În primul rând, există un element de ordin psihologic. I-ă să da exemple din viața de zi cu zi. De pildă, dacă cineva ar întreba cum să ajunsă ca păinea să coste 90 de lei după retragerea subvențiilor și să poată să-i dau acest exemplu: Tu și soția ta cheltuiți lunar o sumă de bani. Dar din aceasta, cheltuiala ta este mai mare, pui de la tine tot timpul, până la un moment dat, când nu mai ai de unde. Va trebui să spui adevărul și să reduceți cheltuielile.

Red.: Prof. univ. dr. C. Moisuc: S-a arătat că necunoașterea fenomenului economic, anumite greșeli, anumite întârzieri nasc nostalgii după situații care, deși însemnau o soluție a problemelor de zi cu zi, au produs blocaje, stagnare, întârzierea retehnologizării etc.

Prof. univ. dr. C. Moisuc: Perioada trecută a avut multe realizări, dar erau pe seama repartizării unui procent exagerat din produsul național brut pentru acumulare. Avem un mare sector productiv de bunuri, avem utilaj și o experiență pentru asemenea activități cum este, de pildă, construcția unui metrou. Recent, s-a negociat construirea de către România a metroului din Atena. Avem o bună industrie de mobilă, de alte bunuri de consum, dar aproape în exclusivitate produceau în trecut pentru export.

Cristina Ivănescu, anul II: De aceea s-a considerat necesar să se introducă cercetarea de marketing pentru că se producea fără să existe cerere, desfacere. Automat se produce blocaj, cum era și în sistemul trecut al economiei de comandă.

Prof. univ. dr. C. Moisuc: Multe întreprinderi nu reușesc să se adapteze la viziunea de marketing și de aceea nu fac față concurenței. Care ar fi soluția? Privatizarea ar fi un element care ar obliga consiliul de administrație să producă profit.

Cristina Ivănescu: Dar ar trebui să mai aibă în vedere ca tehnologia să fie foarte flexibilă, să se adapteze continuu.

Prof. univ. dr. C. Moisuc: Nu credeți că avem și anumite rămâneri în urmă în privința mentalităților? Există câteva aspecte: interesul este scăzut mai întâi pentru că industria nu este suficient de privatizată; în al doilea rând, pentru că este slabă sau nu există concurență. În al treilea rând, avem în vedere menținerea unor rămăși ale economiei planificate centralizate: primirea de sus a repartițiilor de materie primă. Cheltuielile de marketing sunt mari, dar ele nu excluză menținerea unui secret

■ A consemnat
Georgeta RUȚĂ

1848 - 1993 PERMANENȚE REVOLUȚIONARE ROMÂNEȘTI

(Continuare din pag.1)

Desfășurându-se în condițiile avântului revoluționar care cuprinsese Europa, revoluția română s-a înscriș în acest curs înnoitor, constituind un avantpost cel mai înaintat al revoluției burghezo-democratice în această parte a continentului.

Ea a fost femeie în pregătirea de o întreagă pleiadă de patrioți - N. Bălcescu, frații Brătianu, Golești, M. Kogălniceanu, Alecu Russo, I.H. Rădulescu, Bărnuțiu, V. Alecsandri și mulți alții - anorați în problematica societății românești și preocupati de evoluția ei în lumea modernă. Poziția militară, vasta cultură și cunoașterea profunda a realităților țării, a comandanților dezvoltării ei le-au dat posibilitatea fruntașilor revoluționari, unii dintre ei simpatizanți ai ideilor socialiste, să înțeleagă un sir de cerințe obiective ale progresului economico-social și politic, să formuleze răspunsuri la multe dintre problemele vitale care se impuneau și rezolvate în epoca. Străbătută de dragoste pentru popor, față de cauza libertății, izvorată din tradițiile revoluționare ale înaintașilor, precum și din ideile avansate ale veacului, opera lor a încris în patrimoniul spiritual al poporului român un valoros tezaur de găndire social-politică și patriotică dintre cele mai înaintate ale epocii lor, care a dat un puternic impuls dezvoltării luptei de eliberare națională și socială din țara noastră.

Desfășurată unitar pe întreg cuprinsul vechii Dacie, în revoluția română se disting momente și faze reprezentative: ● programul schisat la Paris, la 20 martie 1848, de revoluționari din țările românești; l-adunarea de la Iași din 27 martie/8 aprilie 1848 și, apoi, redactarea cunoscutului program revoluționar intitulat *Petition-proclamație*; ● programul *Petition* țării, elaborat de revoluționari din Bucovina în martie-aprilie 1848; ● Adunarea Națională a românilor din Transilvania, care a avut loc pe Câmpul Libertății de la Blaj la 3/15 - 5/17 mai 1848; ● adoptarea de către participanți a programului *Puncturile naționale române transilvane și a Jurământului*; ● victoria revoluției în Tara Românească (iunie-septembrie 1848) cu momentele deosebit de semnificative: marea adunare populară și *Proclamația de la Iași* din 9/21 iunie, triumful revoluției la București (11/23 iunie 1848); adunarea

de la Lugoj a românilor bănățeni, din 10/22 iunie, programul de la Brașov al revoluționarilor moldoveni, intitulat: *Prințipii noastre pentru reformarea patriei* (16/24 mai 1848) și programul de la Cernăuți; Dorințele partidei naționale în Moldova (august 1848), elaborat de Mihail Kogălniceanu; ● Proiectul de Constituție pentru Moldova, întocmit în vara acelui an de M. Kogălniceanu; ● susținerea largă și activă de către masele populare din București a regimului revoluționar victorios; ● apărarea Capitalei împotriva intervenției armate a puterilor străine la 13/25 septembrie 1848; ● cea de a treia adunare de la Blaj (14/26 septembrie 1848), la care au participat 60.000 de oameni, pe drept cuvânt denumită a organizării rezistenței revoluționare; ● organizarea și desfășurarea luptei revoluționare armate a țărănimii de sub conducerea lui Avram Iancu și instaurarea pe o întinsă zonă a Transilvaniei, cu centru în Munții Apuseni, a unui regim popular românesc în perioada septembrie 1848 - august 1849.

Ideul unitării tuturor meleagurilor românești într-un stat național unic și neatârnat s-a oglindit deosebit de viu în participarea la istorica adunare de la Blaj a unor militanți și cărturari din Moldova și Tara Românească, între care Vasile Alecsandri, Alexandru Ioan Cuza, Alecu Russo, Costache Negri, Gheorghe Sion, Dimitrie Brătianu, simbolizând voința întregului popor român de a-și face un stat național unitar și independent. Exprimând năzuința unitării național-statale a românilor, Vasile Alecsandri publică, în *"Foale pentru minte, înimă și literatură"*, două nemuritoare poezii care dau expresie acestei năzuințe. Prima, intitulată: *Către români* (24 mai 1848), cuprindează îndemnul: "Haideți frați de același sânge/Hai cu toți într-o unire/Liberitatea României să cătăm s-o dobândim/Hai români! Subcăilumii/Pentru a patruiu iubire/Pentru a patrei mărire/Viața noastră să jertfim". Cea de-a doua: *Hora Ardealului*, apărută la 14 iunie 1848, avea să devină un adevărat imn al generațiilor următoare: "Hai să dăm mâna cu mâna/Cei cu înimă româna/Să-nvărtim hora frăției/Pe pământul României". Tot ca un ecou al Blajului se înscrie apariția, în aceeași lună și în aceeași publicație, a poemului lui Andrei Mureșanu, *Deșteaptă-te române*. Poetul revoluționar și patriot s-a adresat nu numai transilvănenilor, ci întregului popor român.

Idea de unitate a tuturor românilor a fost relevată ca un fapt firesc și de către conducătorul revoluționarii ai sașilor din Transilvania: "Cu toate că steagul național n-a fost atât de înalt încât el să poată fi văzut de la Dunăre - declară revoluționarul săs Stefan Ludwig Roth, participant la Adunarea Națională de la Blaj -, eu cred că, fiind o mărturie a unei mișcări sufletești solidare, fălfărea acestor culori de aici (din Blaj) a făcut să bată înimile și la Iași și la București". Tot Stefan Ludwig Roth relevă că în fiecare participant "se deșteptase gândul naționalității". Acest gând prinse, rădăcini atât de adânci, încât el nu va mai putea fi niciodată scos din inimile românilor". Ideea făuririi statului național unitar român - scria

el - "a cuprins mii de inimi". Remarcând această unitate a poporului român și publicistul Hippolyte Desprez, în revista franceză *"Revue de deux mondes"*, aprecia la începutul anului 1848: "Acest popor mulțat alcătuiește încă de acum un singur corp și întinsul teritoriu care-l cuprinde în unitatea sa se numește România, da, și în limba tratatelor, cel puțin în aceea, a patriotismului".

Revoluția română a fost înfrântă datorită, în primul rând, intervenției forțelor reacționare din exterior, a marilor imperii vecini - otoman, țarist și habsburgic - toate profund ostile emancipației poporului român, eliberării naționale și sociale și unirii sale într-un stat național-unitar, modern și independent. De altfel, revoluția a întâmpinat, de la început, împotrivirea înversată a elementelor retrograde interne, reprezentate de marea boierime, interesată în conservarea rănduiliilor feudale. Mariile puteri vecine au încercat să prezinte revoluția poporului român ca un fenomen străin spiritului și intereselor lui, ca un curent "importat" de o mână de răzvrătit. Bazându-se pe asemenea pretexte, ele și-au trimis armatele în țările (ne)românești pentru a veni, chipurile, în ajutorul "adevăratului popor valah", care era în "pericol" să apuce pe căile democrației și progresului.

De aceea, revoluția română de la 1848 a avut o importanță istorică epocală. Ea a

LEGEA EVALUĂRII ȘI ACREDITĂRII ACADEMICE

(Continuare din pag.1)

cât și suportul legislativ, vom reuși mai bine ca ei să pui em în valoare școala românească.

- Privind învățământul nostru prin prisma Băncii Mondiale care, după numeroasele studii efectuate, pare a-și fi reevaluat aprecierea inițială,

- Modul în care noi am conceput criteriile de evaluare și acreditare a fost apreciat pozitiv. Afirmația are în vedere felul în care a fost ea soluționată în unele din țările vecine:

Cehia, Polonia, Ungaria care au demarat acest proces. În același timp, însă, am în vedere și eșecurile înregistrate în Bulgaria, Cehia, țări care au aplicat, în exclusivitate, modalități propuse de experți străini.

Asta a făcut ca cehii, de exemplu, să renunțe la expertiza străinilor și să recurgă la o combinație între soluțiile autohtone și cele de "import". În ceea ce ne privește am adoptat o poziție - să o numesc aşa - flexibilă, în sensul îmbinării armonioase a specificului intern, cu o deschidere spre criteriile recunoscute pe plan mondial.

- În acest context este de așteptat ca proiectul legislativ înaintat Parlamentului să suporte unele ameliorări?

- Nu. La baza proiectului nostru se află, dincolo de aspectele amintite, existența unui Consiliu Național de Acreditare în componență căruia, pentru obiectivitate, se află specialiști români și străini. În esență, proiectul nostru legislativ - ce așează ca cerință obligatorie calitatea

dorește să umple un gol legislativ, mai mult, un dezinteres al celor aflată din '90 și până astăzi la cărma școlii. Am aici în vedere faptul că în alte țări, Ucraina, Federația Rusă - unde numărul universităților particulare este uriaș - 200 și, respectiv, 150 - statul s-a implicat controlând de la bun început procesul de apariție al acestora. La noi, după cum știți, lucrurile nu au stat așa. Pe acest fond, legea trebuie să intervină pentru a oferi învățământului particular un act legislativ la care să se raporteze.

- Se pare că neimplicarea statului în această problemă a învățământului privat - care a adoptat politica străutului - nu este singura originalitate care ne deosebește de celelalte țări est-europene. Astă dacă avem în vedere că, prin prisma bugetului alocat învățământului ne plasăm pe penultimul loc în Europa.

- Spre regretul meu, aşa stau lucrurile. Chiar dacă doare, este bine să spunem lucrurilor pe nume: nici la capitolul legislație nu depăşim același loc penultim din Europa. După decembrie 1989, în aproape toate țările din Europa Centrală și de Est, printre primele măsuri care s-au adoptat a fost legislația școlară. La noi, în acest domeniu, declarat "prioritate națională", apariția legii continuă să treneze. Sansa noastră este că la nivelul conținuturilor, a fondului procesului de instrucție, stăm bine. Acest aspect, ca și programul de reformă pe care l-am prezentat participanților au lăsat o impresie deosebită. Proiectul nostru reformator a impresionat foarte mult, nu puțini fiind cei care opină că dezavantajul legislativ pe care-l înregistram acum va putea deveni, în final, o sansă benefică. Motivația? Declanșând mai târziu atât reforma,

- În final, "pour la bonne bouche", o problemă fierbinte. Peste mai puțin de două luni vor absolvii primele promoții din colegiile de stat și particulare. Vor fi recunoscute diplomele și care va fi statul acestora?

- Aș fi preferat să nu-mi fi pus această întrebare.... Singurul răspuns pe care vi-l pot da acum este să-mi exprim speranța că Parlamentul va înțelege urgența situației și va introduce că mai repede posibil pe ordinea de zi discutarea Legii evaluării și acrediterii.

REFORMA SANITARĂ între cheltuieli și investiții

(Continuare din pag.1)

În raporturile dintre ele prevalează cele specifice, polarizante. Grupul plătitorilor are ca interes major atât reducerea sumelor achitate prestatelor din serviciile de sănătate, cât și exercitarea controlului asupra modulu de utilizare a acestor sume. Guvernul și autoritățile locale, deși înțeleg necesitatea sporirii sumelor alocate pentru sănătate, nu pot face prea mult fără ca cauza confruntării cu serioase deficiențe bugetare (în SUA - peste 400 miliarde dolari în 1992), fie din alte cauze (impunerea altor priorități). Patronatul și cetățenii urmăresc, de asemenea, reducerea cheltuiellilor pentru sănătate intrăcătatea le diminuă profiturile. Plătitorii, în general, sunt din ce în ce mai interesați de cauzele care împiedică sporierea eficienței actului medical pe măsură creșterii cheltuiellilor din domeniul sănătății (în SUA - cheltuielle totale pentru sănătate, în 1992, au fost de peste 800 miliarde dolari și se estimează că, spre sfârșitul acestui deceniu, costul mediu anual pentru sănătate va fi de 30.000 dolari pe o familie de patru persoane, mai mult decât ar plăti aceeași familie pentru alimente, îmbrăcăminte, locuință și transport la un loc).

Se nasc astfel serioase suspiciuni din partea plătitorilor, ceea ce conferă noi dimensiuni controverselor. Grupul prestatelor din domeniul sănătății, pe care plătitorii - în mod nedrept - îl consideră de cealaltă parte a baricadei, este interesat, în realitate, în cel mai înalt grad, de sporirea calității și eficienței actului medical, de aceasta depinzând atât prestigiul profesional și sentimentul datoriei împlinite, cât și profitul material. Actul medical eficient și de calitate, însă, nu se poate realiza decât de un corp medical permanent informat cu ultimele achiziții ale științei (publicații, specializări, congrese etc.), de spitale dotate la nivelul

ultimelor realizări ale tehnicii în domeniul, de firme farmaceutice cu largi posibilități de introducere în terapie a celor mai eficiente medicamente. Toate acestea, desigur, sunt foarte costisitoare. Pe de altă parte, calitatea și eficiența nu sunt strâne de autonomia clinică a medicilor și libertatea decizională a spitalelor în privința investițiilor, organizării și funcționării. În asemenea condiții, de regulă, se caută rezolvarea prin soluții de compromis.

Dacă, dimpotrivă, analiza pornește de la starea de sănătate considerată ca resursă a dezvoltării atunci reforma va fi abordată, în primul rând, ca o luceare de proiectare a unui sistem complex de măsuri pentru prezentarea și întărirea edificiului expus permanent pericolului deteriorării prin acțiunea unor cauze ce vor putea fi, astfel, nu numai identificate, ci și evaluate și, abia în al doilea rând, ca o lucrare de restaurare. Din această perspectivă, activitatea corporului medical se va orienta în trei direcții: prezentarea stării de sănătate prin împiedicare proliferării și înălțării cauzelor ce o pot deteriora, direct sau indirect; întărirea stării de sănătate prin promovarea unor măsuri și metode capabile să fortifice organismul atât în planul vitalității sale generale, cât și în acela al potențialului specific legat de tipul de solicitare socio-profesională; restaurarea stării de sănătate prin terapie modernă aplicată cazurilor de îmbolnăvire accidentală și celor specifice anumitor categorii de vârstă.

In condiții în care reforma are ca obiectiv doar restaurarea sănătății, fără prezervarea și întărirea ei, eforturile financiare ale plătitorilor vor fi din ce în ce mai mari și strădaniile corporului medical mereu insuficiente. În asemenea condiții, costurile pentru sănătate vor figura întotdeauna la capitolul cheltuieli în bugetul oricărei țări, chiar dacă unitățile și agenții economici vor plăti taxe pentru sănătate diferențiate în funcție de contribuția fiecărui la degradarea și secătuirea acestei prețioase resurse. Considerând, însă, sănătatea ca resursă a dezvoltării și sporind progresiv ponderea preocupărilor pentru prezervarea și întărirea ei, cele pentru restaurare vor deveni din ce în ce mai puțin ample, până la un nivel minim (natural și obiectiv), iar costurile suportate de plătitori - cu mult mai reduse - vor figura la capitolul investiții în bugetul oricărei națiuni.

*Allen Ginsberg:
Urlet de mână*

*Walt Whitman:
Voi lua un ou din cuibul prigorului*

REALISMUL POLITIC ȘI NOILE CONDIȚII INTERNAȚIONALE

General-maior (r.) dr. Corneliu SOARE

Curentul ce a căptătat denumirea de "realism politic" a apărut în S.U.A. la începutul deceniului al şaptelea, având ulterior o evoluție interesantă și o influență notabilă asupra mediilor politice americane. Obiectul său îl constituie studiul relațiilor internaționale, abordat într-o manieră ce să dorit pragmatică și lucidă, capabilă să ofere idei orientative pentru o strategie eficientă. Exponentii acestui curent, printre care Hans Morgenthau, Gordon Harland, John Garnett, consideră că cercetarea relațiilor internaționale trebuie să pornească de la o anumită viziune asupra naturii umane și a raporturilor dintre state. Potrivit acestei viziuni, oamenii sunt în mod inherent egoiști, competitivi și agresivi, iar sistemul internațional este la fel de inherent ros de conflicte, caracterizat prin nesiguranță și dezordine.

O "componen- tă inevitabilă" a vieții internaționale

Pornind de aici, "realiștii" văd în starea conflictuală o componentă inevitabilă a vieții internaționale, refuzând să acorde prea mult credit rațiunii umane și valorilor morale în acțiunile politice. Gordon Harland definează fără echivoc această concepție: "Realismul este recunoașterea clară a limitelor moralei și rațiunii în politică; acceptarea faptului că

realitățile politice sunt realitățile puterii și că puterea trebuie contracarată prin putere; că interesul este elementul primar în acțiunea tuturor grupurilor și națiunilor". La rândul său, John Garnett arată că "realiștii" sunt sceptici în ceea ce privește posibilitățile păcii permanente și suspicioși față de toate planurile grandioase de transformare a lumii. El argumentează că într-o societate internațională în care războiul a devenit un puternic instrument de schimbare, efectul global al încercărilor de menținere a păcii și de promovare a securității ar consta în sprijinirea statu-quo-ului.

flexibile, în creșterea puterii militare și în schimbarea raportului de forțe pe arena mondială, precum și în obținerea unor alocații bugetare sporite pentru U.S. Army.

migrații masive de populație spre țările dezvoltate și la măsuri severe de protecție din partea acestora.

Două direcții posibile

În aceste condiții, "realismul politic" va rămâne probabil un mod de gândire și de adaptare la o situație internațională tensionată, care va pune accentul pe contracarea puterii prin putere, pe menținerea unei forțe suficiente, capabilă să asigure securitatea prin descurajare, controlul armamentelor și controlul crizelor. Sub aspect militar, sunt posibile două direcții diferite de evoluție:

a) o implicare și mai mare în susținerea doctrinelor strategice și în folosirea forței pentru rezolvarea situațiilor conflictuale;

b) reducerea rolului factorului militar în viața internațională și utilizarea cu precădere a mijloacelor politice și economice pentru atingerea scopurilor urmărite.

Factorul principal care poate determina o evoluție favorabilă consolidării păcii și colaborării între state este comunitatea internațională. Succesul coaliției anti-irakiene în Golf i-a sporit prestigiul și i-a demonstrat eficiența. Nevoia crescândă de securitate internațională și națională, pe care o resimte astăzi majoritatea popoarelor și statelor lumii, reclamă însă o mai bună coordonare a eforturilor și o mai promptă intervenție a comunității internaționale pentru prevenirea și soluționarea conflictelor. Asemenea foruri cum sunt O.N.U. și C.S.C.E. pot acționa, dacă nu pentru încetarea luptei pentru putere, cel puțin pentru menținerea ei în limitele impuse de rațiune, de respectarea dreptului internațional, de interesele generale ale umanității.

Conflictul armat din Iugoslavia și erorile comise cu acest prilej arată necesitatea ca organismele abilitate ale comunității internaționale să dispună atât de o concepție mai clară cu privire la prevenirea și soluționarea crizelor, cât și de o putere mai mare pentru a se putea opune tendințelor destabilizatoare. În legătură cu aceasta credem că n-ar fi lipsit de interes ca, în contextul confruntărilor de putere pe plan mondial sau regional, să se discute și despre puterea comunității internaționale de a acționa în direcția păstrării echilibrului politic, a securității și păcii. În perspectiva mileniului al III-lea, această putere ar putea deveni o contraponere activă și reală la pericolul confruntărilor distrugătoare, garantul comportamentului rațional și responsabil al statelor în relațiile lor reciproce.

În ceea ce privește promovarea moralității în politica internațională, chiar dacă este și va mai fi privită ca o concepție "idealistică", considerăm că ea rămâne un deziderat important pentru viitor, mai ales pentru țările mici, căci, de regulă, ele au cel mai mult de suferit de pe urma luptei pentru putere dintre cei mari. Nu se poate contesta că o pace durabilă trebuie să fie o pace dreaptă, care să ofere tuturor statelor posibilități reale de progres, respectarea suveranității și independenței naționale, a valorilor civilizației și culturii.

Există diferite concepții și teorii strategice despre modul în care să se realizeze o lume pașnică și sigură. Din punct de vedere practic, se apreciază că importanța cea mai mare o au descurajarea și controlul armamentelor.

În concepția "realismului politic", puterea în viața internațională vizează nu numai aspectul militar, și nu în primul rând acest aspect, ci se referă la toate ipostazele puterii - economică, financiară, politică, tehnico-științifică, informațională și culturală. Ca urmare, lupta pentru putere se desfășoară în toate domeniile de confruntare a intereselor pe arena mondială și numai în acest sens larg al termenului poate fi înțeleasă evoluția complexă a evenimentelor în secolul nostru.

Ideea luptei pentru putere ca trăsătură dominantă a vieții internaționale a fost inițial şocantă pentru mulți comentatori, fiind considerată prea pesimistă, chiar cincică. "Realiștii" se opun conceptiilor "idealiste" care, după opinia lor, acordau un credit nejustificat posibilităților dezarmării generale și totale, slabind astfel capacitatea contracarării forțelor adverse. Treptat, a început să se înțeleagă că, dincolo de sloganuri propagandistice și de idealuri utopice, se impune percepția realităților aspre ale confruntării de interes și ale amenințărilor de tot felul, că pacea nu poate fi servită prin slăbiciune, concesii și inconveniență în gândire. Într-adevăr, despre ce fel de dezarmare generală poate fi vorba în condițiile acerbăi competiții militare între Est și Vest, ale intensificării cursei înarmărilor nucleare și convenționale?

Este, deci, explicabilă creșterea influenței ideilor "realismului politic" asupra politicii administrației americane, mai ales în deceniile opt și nouă, inclusiv în domeniul strategiei securității naționale. Dar cei care au preluat cel mai repede și au dat o interpretare proprie concepției "realiștilor" au fost militari. El și-au dat seama că aceste idei pot fi folosite în susținerea doctrinelor descurajării nucleare și ripostei

De la euforie la îngrijorare

Întrebarea care se pune este cât și cum se va putea menține concepția "realismului politic" în noua conjunctură internațională.

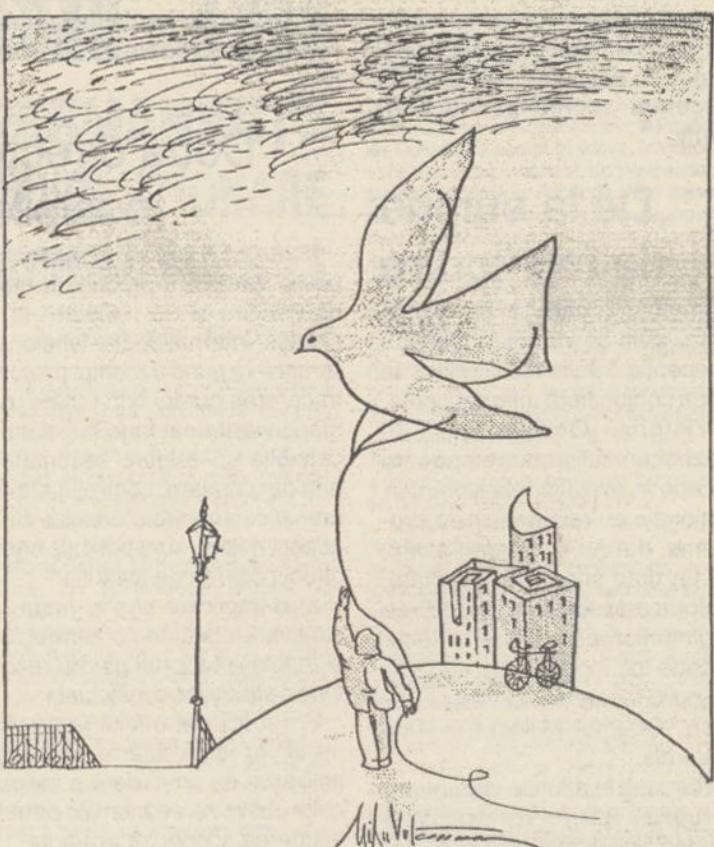
Victoria Occidentului în "războiul rece" și noua etapă care începe în evoluția relațiilor internaționale au rezolvat unele probleme, dar au și generat altele, cu un grad sporit de dificultate. Euforia provocată de prăbușirea regimurilor comuniste a făcut repede loc îngrijorărilor cauzate de noile focare de conflict în Europa, Orientul Mijlociu și Asia Centrală.

Rămasă în rolul de superputer unică, S.U.A. vor adopta o strategie de dominare a lumii, vor căuta noi adversari pentru descurajare sau vor accepta o lume cu mai multe centre de putere dar dezirabil neantagonice? Ar putea fi reconsiderate fundamentele filosofice ale "realismului politic" în sensul promovării unei politici internaționale întemeiate pe respectarea valorilor morale? Sunt multe întrebări și fiecare din ele comportă un răspuns cu mai multe variante. Vom încerca să formulăm câteva dintre acestea.

În secolul nostru, lupta pentru putere pe eschierul mondial a îmbrăcat, din motive bine determinate, forma confruntării dintre democrație și totalitarism. Este posibil ca în viitor să apară noi regimuri totalitare care să intre în conflict cu forțele democratice. Este însă posibil și ca această luptă să se dea între puteri care au, în egală măsură, regimuri democratice și sisteme sociale-economice identice. Într-o asemenea direcție pot evolua S.U.A., Europa occidentală, Japonia, India, unele state mari din America de Sud. În acest caz, confruntarea nu va mai avea o dimensiune ideologică, ci va îmbrica alte forme, cu precădere economice și politice.

Conflictele interetnice și geopolitice, ca și vidul de putere provocat prin dezintegrarea unor state federative pot deveni focare cu tendințe de generalizare, prin implicarea unor puteri cu interese strategice globale sau regionale. Asemenea zone există în Europa centrală și de est, în Orientul Mijlociu, în Asia Centrală și Caucaz. Conflictele pot căpăta aici forme ideologice, cum ar fi cele proprii mișcărilor naționalist-extremiste sau fundamentalist-religioase, iar prin formele lor militare pot afecta echilibrul internațional.

Continuarea exploziei demografice și menținerea unei mari părți din populația globală în stare de subdezvoltare pot deveni sursa unor conflicte puternice între Nord și Sud, cu consecințe imprevizibile. În această situație, este posibil să se ajungă la confruntări de forță între state cu un mare potențial economic, tehnico-științific și militar, pe de o parte, și state cu un mare potențial demografic, pe de altă parte. De asemenea, ne putem aștepta la

Carl Sandberg:

DIN PRESA INTERNATIONALĂ

SANCTIUNILE INTERNAȚIONALE. O SOLUȚIE CONTROVERSATĂ

Sub acest titlu, agenția americană "Associated Press" publică un articol consacrat problemei eficienței sanctiunilor economice internaționale.

Din confortabilele sale încăperi, ale căror ferestre dău către East River, în Manhattan - se arată în articol - Consiliul de Securitate al O.N.U. a răvășit milioane de vieți în ultimii doi ani, adoptând rezoluții după rezoluții menite să pedepsească state considerate paria. Washington și-a asumat rolul conducător pe măsură ce Consiliul a introdus sancțiuni economice împotriva Iugoslaviei, Irakului, Libiei și Hâti, printre altele. Oficialitățile americane analizează în prezent posibilitatea de a adopta sancțiuni împotriva Coreei de Nord ca răspuns la refuzul acesteia de a permite inspectii ce ar putea dezvăluî existența unui program de dezvoltare a armelor nucleare.

Dar, în loc de a lovi în scaunele puterii, sancțiunile îi afectează de cele mai multe ori pe cei umili. Principalele obiective ale sancțiunilor - răsturnarea lui Saddam Hussein, pacea în Bosnia, reîntoarcerea președintelui ales în Haiti - nu au fost realizate. De fapt, sancțiunile au contribuit mai degrabă la consolidarea regimurilor din Irak și Serbia. Unii experți în relații internaționale se întreabă dacă Consiliul de Securitate, care nu mai este stârjenit de confruntarea dintre superputeri, nu a administrat cumva sentintele ne-

miloase fără a se gândi suficient de profund la efectele lor.

Alii, cum ar fi John Chipman, analist la Institutul Internațional pentru Probleme Strategice din Londra, consideră că sanctiunile sunt oportune și necesare în pofida faptului că produc victime nein-

Sanctiunile economice nu pot fi niciodată aplicate fără fisură și nu există nici o dovedă că ele singure ar putea îngenunchia un guvern. Sub conducerea lui Fidel Castro, Cuba s-a menținut decenii la rând în condițiile unui strict embargo comercial impus de Statele Unite, reușind să reziste chiar și după ce și-a pierdut aliații din fostul bloc sovietic.

În Haiti și Iugoslavia, restricțiile comerciale au creat o respingătoare cultură de traficanți și speculanți în timp ce săracii trebuie să facă eforturi supraomenești pentru a-și putea asigura produsele de strictă nevoie.

Dar, dacă sancțiunile nu produc, după cât se pare, efectul scontat, de ce continuă oare guvernul Statelor Unite să le încurajeze? Există un sentiment de frustrare, dorința de a face ceva, arată Binnendijk. Sancțiunile economice sunt un instrument ușor accesibil. Există speranță că, printr-o combinație de politică și magie, ele are putea da rezultatele așteptate. Există, de asemenea, speranța că scopul va justifica în cele din urmă mijloacele.

DIN CULISELE DIPLOMAȚIEI

ÎNSEMNĂRI DESPRE ARTA NEGOCIERII (V)

Există în procedura de consens o ipostază mai periculoasă, care este de natură să vicizeze semnificația și buna funcționare a consensului. Mă refer la situația în care un partener nu are propunerile de promovat sau, dacă le are, ele sunt doar de ochii lumii. Nevoind în fond să obțină nimic pe planul propunerilor concrete, el se află în situația foarte confortabilă de a bloca liniștit propunerile altora fără a i se putea aduce aceleași prejudicii, devenire ce el nu are sau nu ține la propriile propunerile. Așa au procedat, după cum am văzut, sovieticii și americanii la Reuniunea C.S.C.E. de la Belgrad (1977-1978). Blocarea temporară a consensului s-a transformat într-un veto, care a golit de conținut documentul reuniiunii.

Ca modalitate de adoptare a deciziilor, consensul își demonstrează eficiența nu numai în soluționarea problemelor de fond, de substanță; el

se aplică, firește, și la toate hotărările de procedură și de organizare a lucrărilor reuniunii internaționale respective. Adesea, probleme de fond sunt implicate în chestiunile procedurale sau organizatorice. Blocarea consenserii devine atunci necesară, dacă nu dorim ca, ulterior, o hotărâre aparent anodină să aibă efecte dăunătoare asupra fondului chestiunii. Se știe, de pildă, că la Consultările multilaterale pregătitoare ale C.S.C.E., România a acționat pentru aplicarea principiului rotației la locurile unde urmau să se țină diferențele faze ale Conferinței și până la urmă, a obținut în bună măsură câștig de cauză, devreme ce faza a doua a Conferinței - practic faza de negociere a Actului final - s-a ținut la Geneva și nu la Helsinki. Or, la un moment dat, în timpul Consultărilor, pe când problema locului sau a locurilor fazelor Conferinței era foarte controversată și nu se putuse lăua nici o hotărâre, reprezentantul Poloniei (care era partizanul tinerii întregii Conferințe la Helsinki) a prezentat o modestă propunere tehnică privind costituiră-

propunere tehnică privind costul estimativ al Conferinței, sugerând că indicii de calcul să fie cei de pe piață locală, adică de la Helsinki. O astfel de propunere prejudicia în mod evident ideea aplicării rotației la locul Conferinței; o adoptare a propunerii poloneze ar fi însemnat acceptarea tacită a capitalei finlandeze ca loc unic de ținere a lucrărilor Conferinței. Am blocat atunci consensul, iar propunerea inocentă a ambasadorului Williamson a murit în fașă, de moarte naturală.

Alt exemplu. Pentru buna organizare a lucrărilor, țările neutre participante (respectiv, Austria, Elveția, Finlanda și Suedia) pregăteau periodic o programă la programului de lucru, pe comisii și subcomisii. Deși treaba părea pur tehnică, ea avea și un substrat politic, de fond, devreme ce în program trebuia menținut un anumit echilibru între diferențele organe de lucru, în lumina progreselor realizate în fiecare dintre ele. Numărul de ședințe alocate fiecărui organ de lucru era ca atare o chestiune importantă, care a generat adesea dezbatere controversată și blocaje de consens. O chestiune aparent tehnică putea să aibă, deci consecințe asupra evoluției generale a lucrărilor.

În sfîrșit, mai îmi amintesc că, la sfârșitul fazei geneveze a Conferinței când a trebuit să dăm o adevărată bătălie pentru ca următoarea reuniune să se înțâlnească la Belgrad (cum s-a și întîlnit), și să respingem contracandidatura Finlandei, într-o ședință-maraton, care a durat de la 9 seara la 4 dimineață. Am am opus categoric la un moment dat să se mai ia o pauză. De ce? Pentru că nu trebuia să permitem adversarilor candidaturii iugoslave să se consulte între ei și, mai ales, să facă prozeliti. Ședința a continuat până când Finlanda, retrăgându-și candidatura, a existat consens pentru Belgrad. Așadar, în anumite momente ale unei negocieri, chiar și o suspendare de ședință își are importanță ei, putând dăunătoare sau benefică, după caz.

Practica consensului este o practică complexă și captivantă, asemănătoare unei partie de șah, cu mișcări lente și calcule îndelung chibzuite. Este, totodată, o sursă de permanentă îngrijorare, în măsura în care - spre deosebire de vot - obținerea consensului, adică un acordul tuturor participantilor, este un proces sinuos, fragil și ușor de repus în cauză în etapele lui intermediare. Dar este ceea ce s-a inventat mai bine până acum ca procedură democratică, de creștere a capacitații fiecărei țări - în special a țărilor mici și mijlocii - de a-și apăra și promova interesele.

Mai trebuie arătat că factorul timp joacă un rol important în desfășurarea unei negocieri. Există negocieri care trebuie purtate repede pentru a se putea obține un rezultat imediat, care, într-un răstimp mai îndelungat, nu ar mai fi cu putință. Altele cer, dimpotrivă, mai mult timp. În general, negocierile pe bază de vot sunt mai scurte, cele pe bază de consens mult mai lungi. Dar, în general, factorul timp trebuie subordonat obiectivului urmărit. Nu trebuie să fetișează timpul. Negocierea trebuie să fie rapidă sau înceată, după necesitate. A te grăbi când nu trebuie sau a te lăsa pe târjeală când iar nu trebuie înseamnă și fi mereu în contracimp cu scopul pe care îl propui. Desigur, negocierile bazate pe procedura consensului sunt îndeobște foarte lungi; ele provoacă adesea un sentiment de frustrare opiniei publice, care sfârșește prin a nu le mai acorda mare atenție. Ba chiar și cancelariile diplomatici își pierd, cîteodată, răbdarea și proruncesc negociatorilor să termine cât mai repede cu putință. Uneori, astfel de indicații sunt binevenite, alteori însă ele blochează jocul riguros și complicat pe care negociații I-a conceput și de la care asteaptă rezultate.

Cred că fiecare negociere are o durată internă proprie materiei pe care o tratează, ca și gradului de voință politică a statelor participante. Conferința de la Helsinki a durat mai puțin de trei ani, răstimp în care a fost elaborat și convenit în mod corespunzător Actul ei final. A fost o perioadă de timp necesară și adevărată la substanța negocierii și a rezultatelor obținute. Alteori, lucrurile nu se petrec aşa. Negocierilor de la Viena privind reducerea forțelor armate și armamentelor convenționale în Europa centrală (M.B.F.R.) le-au trebuit șaisprezece ani pentru a nu ajunge la nici un acord, după cum Reuniunile C.S.C.E. de la Madrid și de la Viena au durat mult mai mult decât ar fi fost necesar pentru convenirea în condiții normale a documentelor cu care s-au încheiat. Ca să nu mai vorbim de negocierile sovieto-americană în domeniul dezarmării nucleare, care au bătut pasul pe loc o lungă perioadă de timp, mai înainte de a ajunge la rezultatele scontate. Așadar, uneori, durata negocierii coincide cu sarcinile obiective care se cer a fi rezolvate, alteori ea este dilatătă din rațiuni adesea străine de mecanismul propriu zis al negocierii. În nici un caz, durata nu trebuie considerată ca factorul preponderent, determinant al unei negocieri. Ideal ar fi ca această durată să coincidă pe deplin cu problematica ce trebuie examinată și soluționată, dar acest lucru nu se întâmplă prea des. În tot cazul, a accepta o dată-limită de încheiere a negocierilor - mai ales a celor bazate pe consens - mi s-a părut totdeauna o soluție primejdioasă și nu am acceptat niciodată ca ghilotina timpului să mă oblige să negociez în condiții precare. Mai ales, atunci când unii parteneri mai puternici, care și au înținseră în bună măsură obiectivele, nu mai erau interesati să satisfacă și interesele celorlalți participanți.

■ Valentin IIPATTI

**REVISTA
OPINIA
națională**

TIPOGRAFIA

FED

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATA:
Nicoleta ANGHEL

REDACTIA SI ADMINISTRATIA: Bucuresti, Palatul Sporturilor si Culturii, Parcul Tineretului. Sector 4. Telefon 675.68.45

Costul unui abonament trimestrial este de 600 lei. Plata abonamentelor se face prin mandat poștal sau dispozitie de plată pe adresa: Fundația "România de Mâine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972 - B.C.R. - S.M.B.. Abonamente se pot face și prin oficile poștale din întreaga țară.

Revista "OPINIA NAȚIONALĂ" se află înscrisă în Catalogul de presă "RODIPET" la poziția 2111.

Cittitorii din străinătate se pot abona prin "RODIPET" S.A. - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex 11995 - Plaça Presei Libere nr.1, sect. 1 Bucureşti - România.